

УДК 328.184

*Гдичинський В. Б.**аспірант**ВНЗ «Університет економіки та права Крок»*

ЛОБІСТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ І ПРАВА ЛЮДИНИ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Становлення в Україні сучасної демократичної моделі держави, розвиток громадянського суспільства вимагають системних зусиль щодо реалізації принципу верховенства права, ключову роль в забезпеченні якого відіграють права та свободи людини, вироблення дієвих, доступних механізмів їх здійснення. З конституційно-правової точки зору така позиція видається абсолютно справедливою, зважаючи на те, що конституційна модель взаємовідносин суспільства і держави будується на таких фундаментальних засадах як: визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, найвищою соціальною цінністю; декларування прав і свобод людини, гарантій їх здійснення такими, що визначають зміст і спрямованість діяльності держави; відповідальності держави перед людиною про свою діяльність; визнання утвердження і забезпечення прав і свобод головним обов'язком держави (стаття 3 Конституції України)[1]. У такому розумінні права та свободи людини є важливим орієнтиром розвитку суспільства та держави. Професор В. Б. Ковальчук справедливо наголошує на тому, що головним критерієм існування легітимної державної влади в конституційній демократичній державі є ступінь

© Гдичинський В. Б., 2015

© Національний університет «Острозька академія», 2015

-
- Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

захищеності основних прав та свобод людини і громадянина. Вчений обґрунтовано стверджує, що лише та державна влада, яка поважає невід'ємні права людини, створює умови для реалізації її інтересів та потреб, має усі підстави отримати суспільну підтримку та визнання [2, с. 200]. Особливо важливим є питання щодо забезпечення прав та свобод людини у процесі ухвалення у державі усього спектру відповідальних рішень, у тому числі формуванні національного законодавства України. Аналіз діяльності держави, її органів доводить те, що при прийнятті законодавчих актів не повною мірою враховуються права та свободи людини, громадська думка, що створює передумови для суспільної напруги, соціальної нестабільності. Усунути чимало недоліків відносин влади і суспільства, відкоригувати пропоновані державні рішення покликана лобістська діяльність.

Лобістська діяльність є, по-суті, тим каналом прояву і врахування інтересів і потреб спільноти, який дозволяє забезпечити справжнє народовладдя, волю громадян. Особливого значення проблема лобістської діяльності набуває у контексті співробітництва України та ЄС, розвитку законодавства орієнтованого на демократичні європейські стандарти. Питання інституційного розвитку лобістської діяльності містяться в Угоді про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами за якою Сторони сприяють діалогу та співробітництву між учасниками громадянського суспільства з обох сторін як невід'ємної частини відносин між Україною та ЄС, шляхом сприяння процесу інституційної розбудови та консолідації організацій громадянського суспільства, у тому числі, серед іншого, лобістській діяльності, неформальному спілкуванню, візитам і семінарам тощо[3],[4]. Тому легалізація в Україні лобістської діяльності є необхідною складовою

▪ Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

реалізації положень зазначеної Угоди, розвиток громадянського суспільства, урахування міжнародний і, зокрема, європейський досвід і стандарти.

Метою даної наукової статті є науково-теоретичне дослідження проблем співвідношення лобістської діяльності та прав людини в новітніх умовах розвитку громадянського суспільства. У юридичній літературі частково зазначена проблематика розглядалась у працях: С.С. Алексєєва, М.Г. Анохіна, Т.І. Аравіної, К.С. Вяткіна, А.П. Зайця, С.В. Зотова, М.Г. Зяблюка, Л.С. Ільчевої, В.Б. Ковальчука, М.І. Козюбри, О.Л. Копиленка, В.А. Лепьохіна, О.П. Любимова, О.В. Малько, О.О. Одінцової, В.Г. Павлова, О.В. Петришина, С.П. Перегудова, О.В. Скрипнюка та інших. Підтримуючи конструктивний внесок цих та інших вчених у розвиток правової доктрини щодо лобістської діяльності, урахування сучасний стан та динаміку здійснення демократичних перетворень, зазначена проблема не тільки не втратила своєї актуальності, а потребує якісного, нагального та системного розв'язання у науково-теоретичній та правовій площині.

Принагідно відзначити, що Конституція України проголошує носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні народ (ст.5). У такому розумінні, саме, народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Визначаючи зміст та характер їх діяльності, суспільство, його інституції здійснюють політико-правовий вплив на владу, відповідні відстоюючи потреби та інтереси. У цьому контексті справедливим буде звернути увагу на діяльність інститутів громадянського суспільства. Основний Закон України встановлює, що громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених

-
- Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (ч.1 ст.36). Тому, сьогодні не можна державу чи суспільство в цілому назвати демократичними, якщо в них не відбуваються вираження волі більшості через демократичні інститути. Серед суб'єктів, які виражають інтереси певних соціальних груп є і такі об'єднання громадян, як групи лобювання[5,с.3]. Ось чому лобізм, який являє собою особливу систему і практику реалізації інтересів окремих організацій та різноманітних груп громадськості шляхом цілеспрямованого впливу на законодавчі та виконавчі органи державної влади, став невід'ємною складовою політичного процесу демократичного суспільства[6, с.5]. У літературі дослідники відносять до ознак атрибутики лобістської діяльності в політико-правовій науці ряд ознак, а саме: існування групи представників економічно сильних структур, які здійснюють вплив на державну політику; існування співробітництва й взаємодії компаній із державними органами з чіткою метою вироблення законів і рішень, що створюють сприятливі умови для господарської діяльності зацікавлених суб'єктів лобістської діяльності; існування системи й практики реалізації інтересів різних груп (союзів, об'єднань) громадян шляхом організованого впливу на законодавчу й адміністративну діяльність відповідних державних органів; існування суб'єктів тиску й об'єктів впливу[7, с.8]. Ураховуючи ці та інші чинники у теорії права поняття «лобізм» розглядається як: 1) лобізм – сукупність норм, що регулюють процес впливу суб'єктів лобістських правовідносин на органи державної влади з метою задоволення своїх інтересів; 2) лобізм – невід'ємний інститут сучасного правового життя держави, що припускає активну діяльність учасників правовідносин щодо відстоювання своїх інтересів на різних рівнях влади з використанням не заборонених законом форм і

- Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15hvbnta.pdf>.

методів[8, с.7]. Тому, з правової точки зору, здійснення в Україні лобістської діяльності тісно пов'язано із дотриманням прав та свобод людини і громадянина. Слід підкреслити, що вони виступають складовою тісної взаємодії суспільства і держави в умовах сьогодення. Разом із тим, національний досвід лобістської діяльності вказує на очевидні ризики порушень прав та свобод людини у процесі її здійснення, ураховуючи наступні чинники: 1) відсутність чіткої та прозорої законодавчої процедури лобістської діяльності; 2) суперечливість та неузгодженість законодавства з питань прав і свобод людини; 3) недосконалість механізмів впливу суспільства на ухвалювані у державі рішення, акти законодавства; 4) недосконалість механізмів функціонування органів законодавчої та виконавчої гілок влади; 5) відсутність належних і достатніх механізмів, у тому числі гарантій, дотримання прав та свобод людини; 6) недосконалість взаємодії інститутів громадянського суспільства та державної влади; 7) ухвалення органами державної влади рішень, які не повною мірою враховують існуючі права та свободи людини; 8) відсутність ефективних державних механізмів контролю за дотриманням прав та свобод людини; 9) відсутність ефективних механізмів громадського контролю за дотриманням прав та свобод людини; 10) недосконалість судового контролю за дотриманням прав та свобод людини. До того ж, особливістю українського лобізму, на відміну від європейського чи російського – є те, що вітчизняні представники великого бізнесу намагаються особисто лобіювати свої інтереси у вищому законодавчому органі, тому трапляються випадки, коли український лобіст поєднує в одній особі замовника і виконавця. Саме в демократичних системах створюється передумова для виникнення лобізму: велике розмаїття інтересів та політичний плюралізм, що уможливорює доступ до влади [9, с.734].

▪ Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

Як свідчить зарубіжний досвід, через лобізм як інститут представництва інтересів як громадян, так і організованих груп, що діють у рамках формальних і неформальних відносин, відбувається вплив суспільства на державне управління. Домінування позитивних чи негативних аспектів лобізму залежить не тільки від певних методів діяльності груп інтересів, але і від характеру політичних і правових інститутів, суспільного укладу і традицій, у яких вони діють. І хоча лобістська практика формально регулюється далеко не у всіх державах, проте, вона в більшості своїх форм і проявів носить цивілізований характер [10, с.13]. При цьому, вона здійснюється виключно на основі дотримання таких фундаментальних, цивілізаційних засад розвитку демократичного суспільства і держави як верховенство права та верховенство прав та свобод людини. У юридичній літературі підкреслюється, що основне призначення принципу верховенства права полягає у забезпеченні свободи та прав людини, причому, насамперед, у її відносинах з державною владою та державними органами. За усталеною традицією в західній правовій теорії і практиці принцип верховенства права ототожнюється здебільшого з верховенством фундаментальних прав людини. Саме у верховенстві фундаментальних природних прав людини у «концентрованому вигляді» і в людському вимірі представлено вихідне правове начало. Вони виступають як загальнообов'язковий правовий стандарт і одночасно як конституційна вимога до правової якості законів та інших нормативних актів, до організації і діяльності всіх гілок державної влади і посадових осіб [11,с.54-55].

Професор М. І. Козюбра підкреслює, що концепція верховенства права, ґрунтувалася (і переважно продовжує ґрунтуватися нині) на утвердженні таких цінностей, як: функціонування держави, пов'язаної правом, повага до невідчужуваних прав і свобод людини та їх охорона,

-
- Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

насамперед з допомогою незалежного і неупередженого правосуддя, дотримання принципу юридичної рівності громадян тощо[12, с.3],[13, с.30-35]. Здійснення такого принципу передбачає втілення основоположних демократичних стандартів у правову дійсність, встановлення чітких правил та обмежень у функціонуванні сучасного суспільства і держави у тому числі і в контексті механізмів реалізації та гарантування прав і свобод людини. Водночас, у юридичній літературі акцентується увага на тому, що головний сенс держави варто розглядати через призму прав і свобод людини, оскільки теоретико-правова думка зосередила свій інтерес переважно на аргументації прав і свобод. Водночас, вчені підкреслюють, що визначення держави, як головної умови та сфери існування прав і свобод людини та громадянина, дають підстави розглядати державу як їх гаранта[14, с.8]. Реалізація покладених на державу завдань, функцій вимагає дотримання концептуальних принципів з питань прав і свобод людини як запорука утвердження демократичних стандартів та традицій: усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах; права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними; права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними; конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані; при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. У такому аспекті достатньо слушною видається позиція професора О.В. Петришина, на думку якого кваліфікація прав людини як найвищих критеріїв і вимог до правового характеру змісту закону передбачає врахування певних аспектів принципу верховенства права щодо різних суб'єктів. Стосовно пересічних громадян правомірною може вважатися будь-яка поведінка в межах «дозволено все, що законом не заборонено», тобто діє верховенство права у повному його розумінні. Відповідно правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах,

▪ Лобітська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15hvbnta.pdf>.

згідно з якими ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством; органи державної влади й органи місцевого самоврядування, їх посадовці зобов'язані діяти лише на підставі й у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією й законами України (ч. 1 ст. 19 Конституції) [15, с.29]. У такому розумінні, лобізм видається правовим інструментом демократичного процесу, що спрямований на представництво і захист прав та інтересів особи, суспільних груп, громадських організацій шляхом вироблення дієвих форм впливу на владні інституції, зокрема, органи державної влади, органи місцевого самоврядування з метою ухвалення необхідних рішень або нормативно-правових актів. Таким чином, з позиції наукового дослідження, принцип верховенства прав та свобод людини означає: а) пріоритетність прав та свобод людини по відношенню до суспільства і держави; б) чітке дотримання прав та свобод людини по відношенню до діяльності інститутів громадянського суспільства та органів державної влади, органів місцевого самоврядування; в) неухильне дотримання прав та свобод людини при ухваленні суспільно значимих рішень, нормативно-правових актів органами державної влади та органами місцевого самоврядування; г) неухильне дотримання прав та свобод людини у процесі лобістської діяльності.

Однією із форм лобістської діяльності, тісно пов'язаною з правами і свободами людини, є ухвалення закону, в процесі підготовки якого враховується весь спектр громадської думки, відображаються інтереси громадян. Тому, якість та ефективність будь-якого закону, повною будуть залежати від того, наскільки повно він відображає права та свободи людини, а також результатів громадського обговорення та схвалення відповідного законопроекту на предмет врахування потреб та інтересів суспільства, провідних його інститутів. У протилежному, без дотримання

▪ Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

таких чинників, часто ухвалювані у державі закони, набувають виключно формально-декларативного значення. Тому вони не тільки не впливають на покращення стану правових відносин а, навпаки, його погіршують, призводячи часто також до порушення прав та свобод людини через їх скасування чи звуження. Доречно наголосити, що свого часу внесений на розгляд парламенту народним депутатом України В.І. Коновалюком проект Закону України «Про регулювання лобістської діяльності в Україні»[16] не містив належних гарантій щодо дотримання прав та свобод людини у процесі лобістської діяльності. Метою лобіювання за цим проектом закону «є законний вплив на прийняття нормативно-правових актів органів законодавчої та виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування для закріплення у них положень в яких, відповідно до договору про надання лобістських послуг, зацікавлені замовники лобістських послуг». Проте не розкривалось, у який спосіб повинні забезпечуватись, гарантуватись права та свободи людини. Цікаво відзначити, що цим законопроектом визначався ряд принципів лобістської діяльності (законності; добровільності; відкритості; підзвітності; рівноправності; надання повної та достовірної інформації про лобістів, замовників лобістських послуг, лобістські контакти; відповідності проектів нормативно-правових актів, що лобіюються, положенням Конституції України; вільного вибору лобістами напрямів своєї діяльності, за винятком тих, що заборонені цим Законом), серед яких був відсутній як принцип дотримання прав та свобод людини, так і принцип верховенства права.

Вважаємо, таким чином, що ключовими принципами законодавчого регулювання лобістської діяльності має стати принцип верховенства права, дотримання прав та свобод людини, принципи відкритості та прозорості законодавчої процедури на основі попереднього суспільного обговорення і врахування його результатів при схваленні відповідного законопроекту.

-
- Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

Відповідний закон має передбачати також гарантії від порушень прав та свобод людини у процесі лобістської діяльності; громадський контроль з питань дотримання прав та свобод людини у процесі лобістської діяльності; юридичну відповідальність суб'єктів лобістської діяльності за порушення прав та свобод людини.

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – С. 141.
2. Ковальчук В. Б. Легітимність державної влади в правовій теорії та державно-правовій практиці: моногр. / В. Б. Ковальчук. – К.: Логос, 2011. – 392 с.
3. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 27.06.2014р. // Офіційний вісник України. – 2014. – №75. – Ст. 2125.
4. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII//Відомості Верховної Ради України. – 2014. – №40. – Ст. 2021.
5. Козюбра М. І. Верховенство права і соціалізація держав / М. І. Козюбра // Наукові записки. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – Т. 103. – С. 3-8.
6. Козюбра М. І. Верховенство права і Україна / М. І. Козюбра // Право України. – 2012. – №1-2. – С. 30-63.
7. Бризіцький М. Правовий механізм лобіювання у правових системах загального права / М. Бризіцький // Проблеми державотворення і

▪ Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15hvbnta.pdf>.

захисту прав людини в Україні: матеріали ХХ звітної науково-практичної конференції (6-7 лютого 2014 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014. – С.3-5.

8. Гричина Н. А. Лобізм як інститут сучасної демократії: автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Н. А. Гричина; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2009. – 19 с.

9. Мацкевич Р. М. Політико-правові засади формування інститута лобізму в Україні: автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Р. М. Мацкевич; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. - 17 с.

10. Гросфельд О. В. Становлення лобізму в сучасній Україні: автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Олена Володимирівна Гросфельд; Таврійський національний ун-т ім. В.І.Вернадського. – Сімф., 2009. – 16 с.

11. Одінцева О. О. Правове регулювання лобізму в сучасній Україні (загальнотеоретичне дослідження): автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Олена Олексіївна Одінцева; Одеська національна юридична академія. – О., 2008. – 21 с.

12. Вітвіцький С. С., Южека Р. С. Міжнародний досвід розвитку інституту лобізму та проблема його легалізації в Україні / С. С. Вітвіцький, Р. С. Южека // Молодий вчений. Юридичні науки – 2015. – №2. – С.734-737.

13. Магновській І. Й. Гарантії прав и свобод людини та громадянина в праві України (теоретико-правовий аспект): Автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / І. Й. Магновській; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2003. – 20 с.

14. Серьогін С. В. Верховенство права в Україні: проблеми розуміння та застосування : Монографія / С. В. Серьогін. – Дніпропетровськ: Середняк Т. К., 2014. – 124 с.

▪ Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

15. Петришин О. В. Верховенство права у системі правового регулювання суспільних відносин / О. В. Петришин // Право України. – 2010. – №3. – С.24-33.

16. Про регулювання лобістської діяльності в Україні: законопроект, реєстр. №7269 від 20.10.2010р, внесений народним депутатом України В. І. Коновалюком.: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38796.

Гдичинський В. Б.

Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект

У представленій науковій статті досліджуються ключові теоретико-правові проблеми співвідношення лобістської діяльності та прав людини. Акцентовано увагу на важливість прав та свобод людини по відношенню до діяльності суспільства і держави. Зосереджено увагу на ключових аспектах порушеної проблематики. Наголошено на ключовій ролі принципів верховенства права, верховенства прав та свобод людини у контексті перспектив законодавчого регулювання лобістської діяльності. Зроблено висновки та пропозиції.

Ключові слова: лобізм; лобістська діяльність; суспільство; держава; права людини; верховенство права; верховенство прав та свобод людини.

Гдичинский В. Б.

Лоббистская деятельность и права человека: научно-теоретический аспект

В представленной научной статье исследуются ключевые теоретико-правовые проблемы соотношения лоббистской деятельности и прав

▪ Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n2/15hvbnta.pdf>.

человека. Акцентируется внимание на важность прав и свобод человека по отношению к деятельности общества и государства. Сосредоточено на ключевых аспектах затронутой проблематики. Отмечено ключевую роль принципов верховенства права, верховенства прав и свобод человека в контексте перспектив законодательного регулирования лоббистской деятельности. Сделаны выводы и предложения.

Ключевые слова: лоббизм; лоббистская деятельность; общество; государство; права человека; верховенство права; верховенство прав и свобод человека.

Hdychynskii V. B.

Lobbying and human rights: scientific-theoretical aspects

In the present article deals with key scientific theory of the relationship between legal and lobbying human rights. The attention to the importance of human rights and freedoms in relation to the activities of the society and the state. The emphasis on key aspects of the affected issues. Emphasized the key role of the rule of law, supremacy of human rights and freedoms in the context of the prospects for legal regulation of lobbying activities. The conclusions and suggestions.

Key words: lobbying; lobbying activities; society; state; Human Rights; Rule of Law; rule of law and freedoms.

▪ Лобістська діяльність і права людини: науково-теоретичний аспект / В. Б. Гдичинський // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15hvbnta.pdf>.